

Strateški plan razvoja Gradske knjižnice Zadar od 2017. do 2020. godine

Sadržaj

1. Vizija i poslanje
2. Analiza postojećeg stanja (SWOT)
3. Ciljevi, načini njihova ostvarenja i mjerila uspjeha ostvarenja ciljeva

1. Vizija i poslanje Gradske knjižnice Zadar

Uvod

Gradska knjižnica Zadar javna je kulturna ustanova kojoj je osnivač Grad Zadar.

Od osnutka 1949. do 1999. Knjižnica djeluje u Kneževoj palači u staroj gradskoj jezgri. Zbog velikih oštećenja zgrade nastalih tijekom Domovinskog rata seli se na današnju lokaciju u Ulici Stjepana Radića. Prelazak u novi prostor označio je ubrzan razvoj Knjižnice. Gradska knjižnica Zadar danas djeluje na pet gradskih lokacija: Središnja knjižnica, Ogranak „Aleksandar Stipčević“ – Arbanasi, Ogranak Bili brig, Ogranak Crno, Ogranak Ploča. Na otocima Silbi i Olibu Knjižnica je organizirala knjižnične stacionare. Dvjema pokretnim knjižnicama – bibliobusima – Knjižnica opslužuje kopno i otoke Zadarske županije. U gradskoj četvrti Bokanjac djeluje knjižnična stanica Bokanjac.

Zbog velikog broja partnerstava i događanja koje prihvaća, pomaže ili samostalno organizira Knjižnica je u gradu Zadru percipirana kao središte lokalne zajednice.

Vizija Gradske knjižnice Zadar

Gradska knjižnica Zadar ogledna je narodna knjižnica i istinsko središte zajednice koju povezuje i informira poticanjem čitanja i učenja. Na usluzi korisnicima stručno je i kompetentno osoblje Knjižnice.

Poslanje Gradske knjižnice Zadar

Naše je poslanje približiti informacije, znanje i kulturu žiteljima grada Zadra, Zadarske županije i njihovim gostima, odgovoriti na potrebe i zahtjeve korisnika odabranim, stručno utemeljenim in situ i mrežnim uslugama kojima se potiče čitanje, pridonosi nepristranoj obaviještenosti građana, obrazovanju i bogaćenju kulturnoga života i provođenju slobodnog vremena svakog pojedinca u zajednici.

Pritom, uvažavajući načela iz Ustava Republike Hrvatske, Kopenhaške deklaracije o ulozi narodnih knjižnica u Europskoj uniji, dokumenata UNESCO-a i IFLA-e, poglavito Manifesta za narodne knjižnice, knjižnične se usluge pružaju svim stanovnicima Grada i Županije bez obzira na njihovu dob, rasnu ili nacionalnu pripadnost, vjersko ili političko opredjeljenje, u različitim oblicima i s pomoću suvremenih tehnologija.

2. ANALIZA POSTOJEĆEG STANJA (SWOT)

SNAGE (S):

- Gradska knjižnica Zadar prepoznata je kao informacijsko, komunikacijsko, društveno i kulturno središte zajednice u kojoj djeluje.
- Središnja knjižnica nalazi se na povoljnoj prostornoj lokaciji u širem središtu grada. Knjižnica je pozicionirana na sjecištu frekventnih prometnih pravaca u blizini lokalnih autobusnih stajališta. Pokraj Središnje knjižnice nalazi se javno parkiralište.
- Razgranatost knjižnične mreže i usluga na području Grada i Županije. Četiri ogranka (Arbanasi, Bili brig, Crno i Ploča), dva stacionara (Olib i Silba), knjižnična stanica Bokanjac i dva bibliobusa koji ukupno pokrivaju 64 mjesta u Zadarskoj županiji. Kućna dostava knjiga invalidima i osobama treće životne dobi doprinosi razgranatosti knjižničnih usluga.
- Gotovo 20 % Zadrana aktivni su članovi Gradske knjižnice Zadar.
- Bogat i raznolik fond od 280.000 jedinica (2016. g.) pokriva raznovrsnu građu (knjižna i audiovizualna građa te preko 100 naslova periodike) za gotovo sve strukture korisnika.
- Stručno, educirano i ljubazno osoblje.
- Privlačnost i uređenost vanjskog prostora većeg dijela objekata.
- Ugostiteljski objekt LiBar u sklopu zgrade Knjižnice.
- Međuinstitucionalna i međusektorska suradnja te suradnja s pojedincima predstavlja jednu od najvećih snaga Gradske knjižnice.
- Knjižnica svoj prostor besplatno ustupa pojedincima, udrugama i institucijama za ostvarivanje brojnih kulturnih, obrazovnih i društvenih programa, što rezultira velikom društvenom vrijednosti Knjižnice i olakšava korisnicima organizaciju zahtjevnih projekata.
- Promicanje volontiranja. Radom brojnih volontera (u 2016. godini u programima Knjižnice sudjelovalo je 83 volontera) Knjižnica ostvaruje projekte od općega društvenog značaja.
- Prisutnost na mreži (mrežne usluge: katalog, mrežna stranica, Facebook stranica).
- Kontinuirano organiziranje različitih događanja u prostoru Knjižnice.
- Afirmativan odnos sredstava javnog priopćavanja prema Knjižnici i njezinim aktivnostima.
- Pristupačnost i efikasnost u poslovanju. Postizanje zadovoljstva korisnika usluga jednostavnim procedurama.
- Brzina, ažurnost nabave i obrade knjižnične građe.
- Otvorenost prema novim uslugama i tehnologijama.
- Knjižnica nudi besplatan pristup internetu na javnim računalima i otvoren pristup bežičnom internetu.

SLABOSTI (W):

- Nedostatak prostora Središnje knjižnice i Ogranka Bili brig otežava smještaj i dostupnost građe te narušava uvjete za dulji i ugodniji boravak u prostoru.
- Nedostatak prostora i nemogućnost formiranja Odjela za mlade otežava provođenje programa za ovu korisničku skupinu.
- Knjižnica nema parkiralište u posjedu, a na obližnjem javnom parkiralištu nedovoljan je broj parkirnih mjesta.
- Nedovoljan broj računala u slobodnom pristupu.
- Nedovoljna iskorištenost kapaciteta oba bibliobusa koji rade samo u jutarnjoj smjeni.
- Starost vozila bibliobusne službe.
- Nepostojanje garaža za bibliobuse.

- Neriješeno reguliranje problematike e-knjige u Hrvatskoj. Neriješeno zakonsko reguliranje problematike e-knjige te odnosa knjižnica i elektroničkih nakladnika u EU-u i RH otežavaju ulazak novih vrsta e-građe u fond te razvijanje *on-line* posudbe.
- Nemogućnost obavljanja elektroničkih financijskih transakcija putem interneta pomoću knjižničkog softvera za korisnike (plaćanje upisa, zakasnina, rezervacija, međuknjižnične posudbe i ostalih usluga).
- Slaba posjećenost odraslih stanovnika i posudba građe u ograncima Crno i Ploča.
- Nedostatak signalizacije smještaja fonda i sadržajnog označavanja građe u slobodnom pristupu.
- Dio fonda ne nalazi se u slobodnom pristupu (Zavičajna zbirka, Studijska čitaonica, audio-vizualna građa, dio beletristike i publicistike).
- Nedostatak zaštitara.
- Nedostatak izložbenog prostora.
- Zagušenost u dnevnim razdobljima vršnog opterećenja na Pultu i odjelima.
- Zajednički prostor za službu nabave i obrade građe.
- Raspored rasvjetnih tijela ne prati raspored polica.
- Nedostatak manjih prostora za grupni rad, klubove čitatelja, interne edukacije i sastanke.
- Nedostatak preciznih statističkih podataka otežava planiranje.

PRILIKE (O):

- Glavna je prilika proširenje prostora Knjižnice za otprilike 800 m² dogradnjom i povezivanjem s prostorom tzv. Centra za mlade.
- Prostor uz Centar za mlade dodan trenutačnom prostoru mogao bi riješiti problem nedostatka prostorija za interne sastanke, komunikacije Službe za nabavu s dobavljačima i sl.
- Zadar je studentski grad, što znači da se svake godine može računati na priljev mlađih korisnika.
- Mogućnost i prilika korištenja fondovima EU-a na raspolaganju osnivaču.
- Razvoj novih tehnologija omogućuje razvoj i inovacije u poslovanju Knjižnice.
- Već postignut ugled Knjižnice u zajednici otvara mogućnosti suradnje s brojnim pojedincima, tvrtkama i institucijama u lokalnoj i široj zajednici te može značiti i priliku za šire akcije *fundraisinga*, *crowdfundinga*, donacije tvrtki i pojedinaca i dr.
- Porast broja volontera u zajednici može poslužiti kao platforma za razvoj novih programa i usluga.
- Mogućnost otvaranja stacionara s obzirom na veličinu fonda.
- Želja manjih sredina da imaju knjižnicu.
- Postojeći knjižnični fond i dalje može biti temelj za razvoj knjižnične mreže.
- E-knjiga predstavlja priliku knjižnicama uopće.
- Velik interes korisnika za STEM programe prilika je Knjižnici da se praćenjem razvoja tehnologija i ponudom novih programa i usluga nametne kao središnje mjesto stjecanja novih znanja.
- Proširenje usluge printanja (papir, javni 3D print).
- Automatizacija dijela poslovanja: npr. automati za samozaduživanje / samorazduživanje.
- Povećanje zarade: npr. *merchandise*.
- Turistička posjećenost prilika je za osmišljavanje usluga za turiste (npr. print kupona, putnih karata i sl.)
- Ubrzanje internetske veze oslanjanjem na infrastrukturu grada donosi olakšanje poslovanja uz smanjenje troška.
- Razvoj KVAPAK-a i sličnih inovativnih rješenja za manipulaciju građom i druge aspekte poslovanja.
- Adaptacija (Preuređenje i proširenje) prostora prilika je da se prostori uredi u skladu sa zahtjevima povećanja energetske učinkovitosti.

- Proširenje mreže Knjižnice na frekventne pozicije (npr. Poluotok, Falkensteiner, Maraska)
- Pojačanje djelatnosti muzejskih pedagoga prilika je za suradnju na temelju zajednice AKM-a.
- Povećanje i diversifikacija kulturne ponude u gradu prilika je Knjižnici da se koncentrira na poticanje čitanja.

PRIJETNJE (T):

- Nedovoljan otpis knjižnične građe dovodi do zagušenja dijela prostora.
- Nepostojanje Kulturne strategije grada Zadra s jedne strane i nepostojanje strategije razvoja knjižničarstva RH s druge strane otežava, a u nekim slučajevima i onemogućuje, prijave na određene natječaje.
- Eventualni prelazak Gradske knjižnice Zadar na lokalnu riznicu može donijeti proceduralne poteškoće u svakodnevnom poslovanju.
- Krađa i uništavanje građe.
- Loša gospodarska situacija.
- Slaba posjećenost ogranaka Crno i Ploča prijeti njihovim gašenjem.
- Sporo napredovanje softverskog programa CROLIST kojim se Knjižnica koristi u svom radu. Slaba komunikacija Konzorcija CROLIST i vlasnika softverske tvrtke UNIBIS problematična je točka u razvoju softvera, koja se izravno odražava na kreiranje novih usluga Knjižnice.
- Diversifikacija i povećanje kulturne ponude u Gradu odnosi dio korisnika Knjižnice.
- Sve veći broj korisnika sa zdravstvenim smetnjama koji izazivaju krizne situacije za koje knjižničari nisu posebno educirani.

Depopulacija i drugi demografski, ekonomski, socijalni i geopolitički trendovi osnova su za PEST analizu koja će se provesti po potrebi.

3. Ciljevi, načini njihova ostvarivanja i mjerila uspjeha njihova ostvarivanja

Knjižnica će nastojati sačuvati i nadmašiti razinu svojeg poslovanja i usluga uz očuvanje i daljnje razvijanje postignute društvene vrijednosti.

Temeljem provedene SWOT analize utvrđeni su ciljevi razvoja Gradske knjižnice Zadar u narednom razdoblju, opisan način njihova ostvarenja i definirana mjerila uspjeha ostvarenja:

Glavni su ciljevi Strategije:

- poticanje čitanja i pismenosti uopće
- primjena i promoviranje novih tehnologija (u poslovanju)
- pojačanje usluga namijenjenih skupinama socijalno isključenih korisnika i
- proširenje prostora.

(Posebni) cilj	Način ostvarenja	Mjerilo uspjeha ostvarenja
Cilj: Poticanje čitanja i pismenosti uopće		
Poticati rad klubova čitatelja.	Poticanje osnivanja i podrška radu klubova čitatelja za različite korisničke skupine.	Broj klubova, učestalost njihovih sastanaka, upitnici o zadovoljstvu članova klubova.
Promovirati kvalitetnu literaturu za različite skupine korisnika.	Izrada kvalitetnih preporuka za čitanje. Organizacija književnih susreta samostalno i u suradnji s autorima, nakladnicima i književnim udrugama.	Statističke informacije o cirkulaciji preporučene građe i e-građe. Broj priređenih i poduprtih literarnih događanja.
Stvarati čitateljske navike među djecom najranije dobi (do tri godine).	Edukacija roditelja djece do tri godine o predčitalačkim vještinama pomoću zajedničkih radionica za djecu i roditelje u suradnji s psiholozima, sociolozima i pedagogima (i ostalim relevantnim stručnjacima). Izrada anotiranih tematskih popisa preporučenih naslova za čitanje.	Broj i učestalost radionica i predavanja za poticanje čitateljskih navika. Ažurnost tematskih popisa preporučenih naslova.
Poticati informacijsku pismenost među mladima.	Realizacija <i>Guglaj, ali pametno</i> i sličnih programa.	Broj i učestalost programa za poticanje informacijske pismenosti. Broj polaznika i analiza evaluacijskih listića.
Cilj: Primjena i promoviranje novih tehnologija (u poslovanju)		
<i>(Posebni) cilj</i>	<i>Način ostvarenja</i>	<i>Mjerilo uspjeha ostvarenja</i>
Edukacija o korištenju katalogom nove generacije (Vero). Uvođenje <i>online</i> obnove zaduženja.	Korisničke upute u pisanom obliku i različitim e-oblicima. Organizirana edukacija. Knjižničari upućuju korisnike.	Evaluacijski listići i statističke usporedbe podataka o korištenju katalogom ili (<i>online</i>) obnovom zaduženja u određenom razdoblju.
Podupirati korištenje e-izvorima.	Uvrštenje većeg broja jedinica e-građe (bez DRM-a) u knjižnični katalog. Promoviranje e-građe.	Broj jedinica elektroničke građe u knjižničnom fondu. Broj „posudbi“ (statistika čitanosti).
Razvijati e-knjižnične usluge (u	Izrada projektnih zadataka za	Broj novih e-usluga, korisnički

suradnji s Unibis d.o.o.).	Unibis d.o.o.	<i>feedback.</i>
Ponuditi usluge temeljene na novim tehnologijama (3D print). Ostvarivati STEM programe pomoću suradnji.	Definiranje, testiranje, oglašavanje novih usluga (npr. Strukovna škola Vice Vlatkovića, CML).	Broj održanih STEM programa, broj realiziranih korisničkih zahtjeva uz pomoć novih tehnologija.
Cilj: Pojačanje usluga namijenjenih skupinama socijalno isključenih korisnika		
<i>(Posebni) cilj</i>	<i>Način ostvarenja</i>	<i>Mjerilo uspjeha ostvarenja</i>
Nastaviti razvoj tečajeva korištenja računalom za umirovljenike.	Organizacija ciklusa tečajeva za umirovljenike realiziranih uz pomoć volontera.	Broj uspješnih polaznika tečaja naspram broja upisanih polaznika.
Podržati osobe s invaliditetom.	Izgradnja pristupnih rampi za sve lokacije Knjižnice. Radionice i ostali programi za pomoć pri svladavanju teškoća u čitanju.	Broj upisanih osoba s invaliditetom. Broj polaznika radionica za pomoć pri svladavanju teškoća u čitanju.
Usluge za osobe s teškoćama čitanja.	Edukacijski programi. Izdvajanje građe lagane za čitanje. Izdavaštvo.	Broj održanih programa. Broj korištenja izdvojenom građom. Broj objavljenih naslova građe lagane za čitanje.
Usluge za korisnike slabijega imovnog stanja.	Besplatne instrukcije za učenike slabijega imovnog stanja. Besplatna pravna pomoć. Kućna dostava.	Broj polaznika instrukcija. Broj korisnika pravne pomoći. Broj korisnika kućne dostave.
Cilj: Proširenje prostora		
<i>(Posebni) cilj</i>	<i>Način ostvarenja</i>	<i>Mjerilo uspjeha ostvarenja</i>
Proširiti se na susjednu zgradu (u sklopu Centra za mlade), Odjel za mlade.	Adaptacija i opremanje prostora prema revidiranom projektu proširenja.	Kvadratura prostora Knjižnice na adresi S. Radića 11b. Postojanje Odjela za mlade.
Otvoriti još jedan ogranak u razdoblju obuhvaćenom strategijom.	Nalazak i opremanje prostora.	Ukupan broj ogranaka veći za jedan.
Proširiti Ogranak Bili brig.	Selidba Ogranaka u veći i prikladniji prostor.	Kvadratura prostora Ogranaka Bili brig.

U izradi Strateškog plana Gradske knjižnice Zadar za razdoblje 2017. – 2020. godine sudjelovali su: Milko Belevski, predsjednik, Darko Blažević, Branimir Čakić, Doroteja Kamber-Kontić, Vesna Karuza, Ante Kolanović, Mladen Masar, Antonijela Nekić, Lucija Perović, Vera Vitori, Žozefina Žentil Barić. Tekst lektorirala: Tina Mihić.